

nya la possibilitat de 'tallar-hi buscalls' o 'dur-hi a pasturar'.

És mot que ha quedat fixat en topònims pirinencs, que deuen ser antics, en part perquè són importants (*Salut* llogaret, cerdà, prop d'Enveja), en part perquè es presenten en la forma fonètica del pallarès pre-català: *Salito* a Estac, Peramea i Espot, on són prats vora la Pallaresa i un antic pobladet, igual que *Salut* prop del riu Querol. L'etimologia, doncs, en l'essencial és segura, salvant un detall vocàlic: la *s* catalana no correspon a una *š* breu llatina. I sí que en canvi pot correspondre a *š*-ECTUM. Però això es pot explicar fàcilment per l'oscil·lació que es produí en llatí vulgar en aqueixos collectius, que en part corresponien a noms de plantes en *-EX* (É canviada en *š* en els casos oblics, segons la norma fonètica: *carex*, *silex*, *index* etc.), d'on FILECTUM substituïnt *filctum*, *vrectum* etc (veg HELECHO, DCEC/DECH).

De fet, la forma amb *E* està documentada en una glossa antiga: «*salectus*: locus in quo salices sunt» (CGL v, 146.14; també bastantes de *salictum*, CGL vii, 225). I així mateix ho tenim en un arcaic doc. pallarès, una butlla de 966, on s'anomenen possessions del monestir de Gerri, «in *salectis* ---» (Abadal, *Com d Pall i Ribag*, doc. 200, mal entès per ell com 'fonts salines' a la p. 53*). En efecte el díftong etimològic *še(t)* (> cat. *š*) està comprovat per altres parlars pirinencs: *Sallieto* a l'Alt Isàvena (Visalibons, E T C i, 130), hom assenyalà *šaljšeto* 'una mena de vímet' a Bielsa. *Le Salliet*, illa del Gave (14 km. ONO. d'Orthés), que P-Raymond (*Dict Top B-Pyr.*) aclareix «ce nom s'applique à toutes les grèves des rivières», d'on probablement també le *Salliet* «russeau qui se jette dans le Gave d'Aspe»; *Le Salliet* «sausšaic à Ayròs» (alta Bigorra), que seria *Salectum* en un doc. de c. 860 (*Livre Vert de Benac*, 172), probable errada de còpia per *Salectum*; *šaljšét* en altres parlars gascons (Palay; Rohlf, *Gc* i, p. 71). També a Suïssa: llegint la meua nota de *Top. Hesp.* II, 128, Schorta (VRom. vi, 84) aporta un *Saletg* SALICTUM prop de Coira.

En efecte es troben confirmacions d'aquestes variants en *-ECTU* a molts llocs. El gramàtic romà Cleodnius testifica, en la seva *Ars*, que *carecta* 'carritxars' es pronunciava amb *e* breu (Keil, *Gramm. Latini* v, 32. 33-34; Heraeus, *ALLG* xiv, 456). De *FILECTUM 'falguerar' no sols hi ha els testimonis espanyols i portuguesos, sinó també un *Feliecha* NP en els Comptes Consulars del Roergue del S. xiv (Zauner, *Ltbl.* LVII, 269); el cors *filettu*, *-etta* i gal·lurès *viljettu*, postulen la mateixa base, amb *š* i no pas *š* (Rohlf, *Rom. Helv* iv, 67; no sé si també l'apul. merid. *filuttu*).

Ara bé, en català *šalit* s'ha convertit posteriorment en nom de planta individual. És natural, si pensem en la forma com s'expandeixen, propaguen i formen una petita tanca aqueixos arbres de ribera. Ja ho constatem així en antiga doc. rossellonesa: a Nefiac (no lluny de la Tet) un doc. de 1334 anomena «arbore videlicet *poyls*, *šalitz* e *verns*» (*InuLC* s. v i s. v. *poll*), i la millor prova que s'havia convertit en planta individual, és que altres docs., anteriors i tot, ens forneixen testi-

moni que ja havia calgut formar-ne nous derivats

Amb sufixos collectius: «in casali vocato des *šalita*» Elna a 1296, «rota molendini que est in casali del *šaliter*» ib. 1293, forma *šaliter* que es repeteix en docs. d'Elna de 1311 i 1340; mentre que a l'1 de 1503 menciona «un bosc nominat la *šalitos*» (*InuLC*) Aquest collectiu reapareix entre Ribagorçana i Flamicell, amb el pas fonètic de *-osa* a *-ua*, exemplificat en aquella toponímia per dotzenes d'exs. (*La Vedua*, *La Bedoga* = *avetos*, *Colatxo*, *Argestus* etc.). Barrancs de Ies *šalitúes* a Sas de Benés, i reapareix la *E* etimològica fora de l'accent. *La Saletua* a la Bastideta de Corruñui. Mentre que a l'Urgellet tenim l'altre d'aqueixos collectius: *šaliteres* prop del Segre, al Pla de St. Tirs (1957).

Qui sap si aquest trasllat individual no es produïa, ni que fos esporàdicament, ja en llatí antic, perquè el que escriví Virgili és «*pōpulus et glaucā / cānentia fronde salicta*» (*Georg* II, 13), car bé els equipara a un arbre individual, el pollancre, i ¿per què ho hauria dit en plural —si *salictum* era ja un collectiu en singular— quan qualifica de glauc el colorit blanquinós de llur fullatge? En tot cas ha esdevingut també nom de planta individual a l'Alt Aragó: on Casac. (*BDC* xxiv, 180) i Kruger (*BDC* xxiii, 53) recolliren *šaljšeto* «Weide» a Plan, Gistaín i Bielsa; en aquest poble jo vaig tornar-ho a anotar *šaljšeto* (1965), un cop com nom de la 'salenca', un altre junt amb *albar* ('alber') i amb l'equivalència *sargal*.

Avui el tinc anotat en cat., amb el caràcter individual i amb accent unànime a la *š*, a totes les comarques d'ultra-Albera, a Cerdanya i fins a Ribagorça. Car hi ha unes *Fonts de šalits* a Soliva (entre Montanyana i Areny, 1957). Em descriuen el *šalit* a dos pobles de la Baronia cerdana (Néfol i Beders) com un arbre semblant però distint del salze (*šadz*), 1935; preguntant pel «saule» en francès a Formiguera de Capcir em contestaven *lu šalit* (1960), a Ceret *šalits* (1959); a l'Alta Cerdanya, jo mateix veia a Eina el *šalit* com un arbust molt gran, a la vora del Segre naixent, però que no arribava ben bé a arbre; allí mateix el distingien del *šadz* i també una mica del *gat-šalit* que m'explicaven. «és el mascle del *šalit*», i també em parlaren del *gat-šalit* a Ro i a Vallcebollera (1959). Aquest deu ser, doncs, el gatell, que en cast. i mossàrab s'ha anomenat amb una combinació inversa *šauz(e)-gatillo* [fi Ss. xv i xvi], *šaljšigo-gatil* (o *-ino*, *-is*) en l'Andònim sevillà de c. 1100 (Asín, 261-2; *DECH* v, 176b9).

També un poc alterat en *-ip*: en un còrrec de Conflent (que, no sé si casualment, baixa, no lluny, d'un indret anomenat *La Salanca*), em diuen a Talau que hi ha *šalšips* (que jo anotava 'šalšic?'); i a Salses m'ensenyaven un *šalšip*, que tot i diferent de les grans estepes que abunden en aquells serradets, era lluny i només em semblà una mata comparable (1960) (no he verificat què és un reto-rom. *šalšip*, Schuchardt, *ZRPb.* xxxi, 12, que pot no ser res d'això).

En altres zones pirinencs ho diuen en femení: *šalitšas* a la Vall de Querol (Porta, 'espècie de salzes', 1959), i a la vall de Ribes donaven *šalšulas* o *šalitšas* com a nom dels salzes (Pardines, 1935). El collectiu